

Håkan Skogsjö

Slakten Mörk på Åland

Särtryck ur

Släktforskarnas årsbok 2006

[ISBN 91-87676-45-1 | ISSN 0280-3984]

utgiven av Sveriges Släktforskarförbund

Distribuerad som pdf-fil 2024

Copyright © Håkan Skogsjö (CC BY-SA 4.0)

Släkten Mörk på Åland

— Av Håkan Skogsjö —

Den åländska släkten Mörk leder sitt ursprung tillbaka till kronolänsman-
nen och postiljonen Adolf Mörk (1691–1778) som varit militärmusiker
(pukare) i Karl XII:s armé.

Efter freden i Nystad 1721 förlorade han uppenbarligen sin tjänst när den svenska krigsmakten ställdes om för att passa fredstida förhållanden. Omställningen från krig till fred kom att styra många människors liv på ett sätt som de själva varken kunde förutse eller påverka. Det gällde särskilt de många underofficerare och officerare som klarat sig med livet i behåll genom kriget men nu – kanske i sina bästa år – plötsligt förlorade både karriär och utkomst.

För Adolf Mörk innebar detta att han 1722 fick en tjänst som kronolänsman i Sunds socken på Åland. Han kom till en trakt som han sannolikt aldrig tidigare hade besökt och som dessutom till stora delar var fullständigt förödd på grund av kriget.

När Åland sommaren 1714 ockuperades av ryska trupper flydde nästan hela befolkningen hals över huvud till det svenska fastlandet. I åtta långa år låg landskapet öde. Freden i Nystad undertecknades den 30 augusti 1721, men Sundsborna hade ingen lust att återvända hem redan samma höst. De

kunde ändå ingenting uträtta den årstiden. Men församlingens kyrkoherde, Samuel Kiellin, ville snabbt komma i gång med återuppbyggnaden av kyrkan och begav sig därför hem tillsammans med tre övertalade sockenbor. Ingen visste i vilken tillstånd fienden hade lämnat trakten.

Vid allhelgonatiden 1721 anlände de fyra till Sunds kyrka som var illa härjad och plundrad. Men mitt i bedrövelsen förmådde de glädja sig över att den i alla fall undgått att bli bränd »vid den i den fientliga tiden år 1719 itände farelden». Tydligt hade ryssarna inte enbart bränt längs Sveriges kuster detta år utan också på Åland. Elden hade startat vid midsommartiden och fortsatt ända till hösten och förstört skog och hus i en stor del av Sunds socken. Återvändarna fann också en del av kyrkans inventarier oskadda, däribland den dyrbara altartavlan, predikstolen och dopfunten. Men sakristian och »de skiöna orgorne» (orgeln) från 1672 hade förstörts av ryssarna, som framför allt verkar ha varit på jakt efter metaller. Resan blev besvärlig, de fyra måste bland annat ta med sig all mat de behövde: »ty var skulle man eljest taga bröd i den åländska öknen och ödelandet där ingen uti bodde», som Kiellin skriver. Landskapet var utan människor och husdjur och i byarna var husen borta eller utan tak. Det var dessutom svårt att ta sig fram. Det rådde »ett öde på båtar till sjöss, ett öde på hästar till lands». Och när man gick genom socknen till fots fann man att landsvägarna hade blivit till ödemark. I norra delen av socknen var de överväxta med ganska högt gräs, rö och träd och i den södra belamrade av den avbrända, nerblåsta och kullfallna skogen.¹

Det var till denna sorgliga trakt som Adolf Mörk anlände 1722 tillsammans med sin unga hustru, prästdottern Brita Bowallia, och deras små barn. Familjen slog sig ner på en av socknens många ödegårdar.

Trots att släkten Mörks medlemmar inte var militärer – förutom stamfader Adolf innan han flyttade till Åland – kom dess öden ändå starkt att påverkas av krig och krigsplaner. Efter att släkten hamnat på Åland i sviterna efter stora nordiska kriget bodde den i Vivastby och Bomarsund längst i öster på den åländska huvudön. Sedan Ryssland 1809 hade erövrat Finland bestämde sig ryssarna för att uppföra en stor fästning på Åland. Den plats som utsågs var just där familjen Mörk bodde. Det väldiga huvudfästet som började uppföras i slutet av 1820-talet kom bokstavligen att utradera den gård som familjen

¹ Skogsjö 2003, sid. 41.

Mörk under 1700-talet anlagt invid stora postbryggan och det vackra sundet Bomarsund. Familjens huvudgård i Vivastby exproprierades också.

Tillsammans med ett flertal bönder i trakten tilldelades familjen istället mark från Haga kungsgård i angränsande Saltviks socken. Där fick de avhysta familjerna på nytt bygga upp sina gårdar.

Bomarsunds fästning och fästningssamhället Skarpans kom under första hälften av 1800-talet att prägla livet för många ålänningar. Inte så få unga kvinnor hittade bland militärerna en exotisk livspartner från Ryssland eller Polen. När maken sedan kommenderades till någon annan ort i det väldiga ryska imperiet följde hustrun och barnen med. Exempelvis flyttade Maria Stina Henriksdotter, gift med soldaten Vasilij Bukin, år 1849 från Bomarsund till Tobolsk i Ryssland. Hon var en vanlig torpardotter från Finby några kilometer från Bomarsund, hade gift sig 19 år gammal och var 25 när hon begav sig till den avlägsna staden i Sibirien på andra sidan Uralbergen.² Men för de flesta kom resan inte att sträcka sig längre än till Finland, Baltikum eller kanske Sankt Petersburg – men det var ändå avsevärt längre än vad de någonsin hade begett sig om de hade gift sig med en åländsk torpare eller bonde.

Flera flickor i den mörkska släkten blev militärhustrur på 1800-talet, däribland Kristina Mörk som gifte sig med stabskapten Schiskoffskij. Mer tragiskt är det öde som drabbade hennes äldre halvsyster Fredrika Charlotta som tretton år gammal måste följa med en äldre rysk officer när denne flyttade till Åbo, en händelse som gett Ingunn Grönstrand stoff till romanen »Generalens fånge», utgiven 1949.

Släkten Mörk är numera utdöd på Åland. Huruvida den fortlever i övrigt har inte varit möjligt att klarlägga. Stamfadern Adolf Mörk hade flera söner varav åtminstone två – Kristofer och Johan Anund – flyttade till Stockholm, bildade familj och fick flera söner som nådde vuxen ålder. Men tyvärr har deras öden inte gått att reda ut. Det sista spåret är en bouppteckning från 1787 som nämner Johan Anunds söner Karl Fredrik, sadelmakargesäll i Linköping, och Gustav, sadelmakarlärning i Stockholm.

Släktnamnet skrivs i källorna omväxlande Mörk och Mörck. Här har av praktiska skäl stavningen Mörk konsekvent använts (men lika gärna kunde Mörck ha valts).

² Skogsjö 2003, familj 1056.

Adolf Mörk, född 1691, död 18 dec 1778 i Vivastby, Sund sn, Åland. Länsman och postiljon samt bonde på Vivastby nr 2, Mörkens.

Vid vigseln 1720 var han pukare vid »Åbolands och Björneborgs beständiga kavalleri». Några år senare, troligen 1722, flyttade han till Sunds socken på Åland där han kom att tjänstgöra först som länsman åren 1722–37³ och senare – från omkring 1738 – som postiljon. Efter flytten till Åland bodde han något år som bonde på hemmanet Kulla nr 2, Södergård, innan han blev bonde på hemmanet Vivastby nr 1, Östergård (nämnd där i 1736 års mantalslängd) och senare på granngården, Vivastby nr 2, Mörkens (som alltså hade sitt namn efter familjen Mörk). – Adolf Mörks ursprung är okänt och inga stora ansträngningar har gjorts för att finna det. Ett intressant spår för den som vill försöka lösa gåtan torde vara den kapten Josias Mörck som omtalas av Adam Lewenhaupt i *Karl XII:s officerare* (1920–21) och som uppges ha haft en son Kristofer. Eftersom Adolf Mörk gav sin äldste son namnet Josias och en yngre son hette Kristofer är det förstas lockande att tro att Adolf Mörk var släkt med kaptenen, kanske rent av son till honom.⁴

Gift 12 jan 1720 i Lohärad sn, Uppland, med *Brita Bowallia*, född 20 dec 1698 i Nyby, Lohärad sn, död 16 aug 1770 i Vivastby (»sedan hon varit mycket betagen av hosta och brösttappa såsom tecken till lungsot»), dotter till kyrkoherden i Lohärad Jonas Bowallius och hans hustru Elisabet Lodina.⁵

Barn:

Josias Mörk, född 1721, se familj 2.

Elisabet Mörk. Hon var omkring 1750 skriven i föräldrahemmet i Vivastby med noteringen att hon vistades »i Stockholm». Vidare öden okända.

Jonas Mörk, född 23 febr 1724 i Kulla, Sund sn, död 22 maj 1724 i Vivastby.

Kristina Mörk, född 13 maj 1726 i Vivastby. Hon finns i Sunds kyrkbok omkring 1750 antecknad i föräldrahemmet i Vivastby, först med noteringen »i Sverige» som strukits och sedan »hos herr Alm» och »1750 och 1751 hos jägmästaren». Vart hon sedan tog vägen är inte känt, men hon återvände och bodde på 1770-talet och i början av 1780-talet som änka i föräldrahemmet i Vivastby tillsammans med två barn, dottern Stina, född 1755, och sonen Josias,⁶ född 1757.

³ Walta 2005, sid. 336.

⁴ Enligt Lewenhaupt var Josias Mörck född 1655 i Stockholm och kom i tjänst som militär 18 aug 1672, var livdrabant och senare fänrik vid artilleriet i Marstrand och blev den 13 mars 1700 löjtnant vid artilleriet i Göteborg och senare vid artilleriet på Bohus för att den 8 aug 1704 avancera till kapten där. Han dog på 1720-talet (möjligen 1729) och var gift med Elisabet Palm. Lewenhaupt redovisar tre barn: Sonen Kristofer, född 13 sept 1701 i Göteborg och död före fadern, dottern Margareta, gift med löjtnanten Claes C. Ållon samt ytterligare en dotter som levde 1729.

⁵ En annan dotter till dem var Beata Bowallia, född 1 maj 1710 i Nyby. Hon flyttade också till Åland och gifte sig den 29 febr 1732 i Sund sn med jägmästarsenen Jonas Östling, född 1 aug 1706 i Häkanböle, Sund sn. Makarna fick fyra barn i Sund på 1730-talet (se Skogsjö 2003, familj 2263), varav tre dog späda. I början av 1740-talet förefaller familjen ha flyttat bort, okänt varthän.

⁶ Han torde ha hetat Josias Sundström (det kladdigt skrivna och svårlästa efternamnet finns noterat i husförhörslängden 1775–80).

Släktöversikt

Stina verkar ha flyttat bort ungefär samtidigt med modern (troligen omkring 1783) och sonen några år tidigare. Deras vidare öden är inte bekanta.⁷

⁷ Hon kan vara identisk med den Stina Mörk som omtalas som änka till gardessoldaten Lars Sundström i dennes bouppteckning, upprättad den 8 mars 1774 (1777/3:313 i Stockholms stadsarkiv). Sundström efterlämnade förutom hustrun tre helsyskon, men inga barn. I Svea livgardes församlings husförhörlängd (Ala:4 sid. 54) har makarna påträffats 1765, då han uppges vara 48 år gammal och hon 50. Hos dem bodde också en trettonårig dotter Maja Stina, som skulle kunna vara identisk med dottern Stina som nämns i Sund på 1770-talet. Hon skulle då vara styvdotter till Lars Sundström. Men man kan notera att åldersuppgifterna stämmer dåligt (Kristina var 39 år 1765, inte 50).

Kristofer Mörk, född 6 aug 1727, se familj 3.

Per Mörk, född 12 april 1729 i Vivastby, död där 18 april 1729.

Beata Mörk, född 3 aug 1730 i Vivastby. Efter makens död 1764 i Helsingfors återvände hon till Stockholm och bodde 1765 hos brodern Kristofer Mörk på Södermalm.⁸ På äldre dagar flyttade hon till Bomarsund där hon omkring 1790 bodde hos brorsonen Johan Fredrik Mörk. Hennes vidare öden är obekanta. Gift 25 okt 1761 i Stockholm (Klara) med *Jacques Dominice*,⁹ född 1734 i Frankrike, död 16 maj 1764 i Helsingfors (av hetsig feber). Urmakare; han anställdes 1760 hos urmakaren Johan Lindqvist i Stockholm och nämns 1764 som urmakare i Helsingfors.¹⁰

Brita Mörk, född 22 jan 1732 i Vivastby. Hon flyttade till Sverige; i Sunds kyrkbok omkring 1750 är hon antecknad i föräldrahemmet i Vivastby med noteringarna »i Lidingön» och »1750, 1751 i Norrtälje».

Katarina Mörk, född 18 april 1733 i Vivastby, död 22 juli 1788 i Stockholm (Klara). Hon finns i Sunds kyrkbok omkring 1750 antecknad i föräldrahemmet i Vivastby med noteringen »i Åbo», men bodde 1762 åter hemman (jungfru Katarina Mörk i Vivastby var då fadder åt systemen Beatas son Jakob Antonius). Hon flyttade 1781 från Sund sn till Stockholm, där hon dog på fattighuset i Klara församling av lungsot. Ogift.

Jonas Mörk, född 19 okt 1734 i Vivastby. Han finns i Sunds kyrkbok omkring 1750 antecknad i föräldrahemmet i Vivastby med noteringen »i Sverige», men denna har sedan strukits.

Adolf Mörk, född 24 april 1736 i Vivastby, död där 23 juni 1736.

Adolf Mörk, född 7 aug 1737 i Vivastby. Vidare öden okända (han verkar ha levat hemma ännu omkring 1750).

Johan Anund Mörk, född 10 febr 1739, se familj 4.

Salomon Mörk, död ung.¹¹

FAMILJ 2

Josias Mörk (från familj 1), född 1721, död 23 sept 1808 i Bomarsund, Sund sn (av ålderdom). Postiljon, bosatt i Bomarsund.

Han bodde först i föräldrahemmet i Vivastby med familjen, men flyttade på 1750-talet till Bomarsund på hemgårdens ägor invid bryggan där båtarna som förde posten österut i den åländska skärgården lade till. På denna natursköna plats, där det tidigare bara funnits en liten torpstuga, byggde han ett nytt hem och anlade också en del nyodlingar (på kartor från 1700-talet kallas stället »Postgård»). Hemgården, Vivastby nr 2, Mörkens, några kilometer därifrån sköttes av landbönder (och en tid var svågern Karl Ekroth bonde där).

Gift 25 jan 1744 i Sund sn med *Maria Hjort*, född 1724, död 15 febr 1784 i Bomarsund, dotter till livdragonen Henrik Hjort och hans hustru Anna Mattsdotter, bosatta i början av

⁸ Maria församlings husförhörlängd 1765, östra delen, kvarteret Kaninen nr 109; hon kallas där felaktigt Brita (inte Beata) »Dominiss»; efternamnets stavning här ger kanske en fingerisning om hur det uttalades.

⁹ Makarna hade två kända barn: Jakob Antonius, född 28 juli 1762 i Bomarsund, och Adolphus Nikolaus, född 6 jan 1764 i Helsingfors, död där 21 jan samma år.

¹⁰ Pipping 1995, sid. 235.

¹¹ I husförhörlängden 1742–69 finns en son Salomon upptagen under postiljon Adolf Mörk med noteringen »död». Säkerligen är han född och död under åren 1740–47, då Sunds födelse- och dödbok har en lucka.

1730-talet på Prästö, Vårdö sn; senare bodde modern hos dottern Maria i Bomarsund där hon avled 1773.¹²

Barn:

Greta Brita Mörk, född 1744 i Vivastby, död där 1771 (i barnsbörd, fostret var dödfött). Gift 4 dec 1770 i Sund sn med *Henrik Ravander*, född 1746 i Korpo sn, Åboland, död 1 maj 1809 i Sund sn (av feber), organist i Sund och en tid bonde på hemmanet Tosarby nr 2, Västergård, Sund sn. Han gifte om sig den 7 jan 1773 i Sund sn med Eva Maria Flodin,¹³ född 3 nov 1744 i Vårdö, Vårdö sn, död 17 maj 1809 i Tosarby.

Anna Maria Mörk, född 13 nov 1748 i Vivastby, död där 8 okt 1791 (i barnsbörd). Gift 5 jan 1775 i Sund sn med *Karl Ekroth*, född 31 dec 1743 i Boxö, Saltvik sn, död där 10 juni 1801, dykeriuppsyningsman och bonde i Boxö. Han bodde en tid efter vigseln 1775 med familjen i hustruns föräldrahem i Vivastby och flyttade sedan till sin egen hemgård på ön Boxö, men flyttade i mitten av 1780-talet tillbaka till Vivastby och var en tid bonde på hustruns hemgård nr 2, Mörkens. Efter hennes död 1791 gifte han om sig den 25 nov 1792 i Saltvik sn med Anna Eriksdotter, änka från Saggö, Saltvik sn, och flyttade tillbaka till Boxö. Förutom jordbrukare var han också dykeriuppsyningsman (nämns som sådan vid vigseln 1775 och ännu vid sin död 1801).

Adolf Mörk, född 1751, sannolikt i Vivastby (lucka i födelseboken). Han bodde på 1780-talet hos föräldrarna i Bomarsund och var då »rörd till sina sinnen». Avled före fadern (nämns inte i dennes bouppteckning 1808).

ett barn, fött 1 mars 1753 i Vivastby, säkerligen dött kort efter födseln (nämns aldrig senare).

Josias Mörk, född 2 april 1755 i Bomarsund, död där 3 nov 1767.

Johan Fredrik Mörk, född 28 mars 1758, se familj 5.

FAMILJ 3

Kristofer Mörk¹⁴ (från familj 1), född 6 aug 1727 i Vivastby, Sund sn, död 9 febr 1766 i Stockholm (Maria). Landtullbesökare (visitör), bosatt i Stockholm.

Omkring 1750 finns Kristofer Mörk antecknad i kyrkboken hos föräldrarna i Vivastby med noteringen att han gift sig och flyttat till Granboda, Lemland sn, Åland. När sonen föddes 1752 titulerades han »S:r» (signeur). Han flyttade omkring 1756 till Stockholm där han arbetade som landtullbesökare (tulltjänsteman). Enligt 1760 års mantalslängd bodde han i kvarteret Adlern på Norrmalm i gård nr 126, men i början av 1760-talet flyttade han till Södermalm och bodde enligt kyrkboken 1765 i kvarteret Kaninen, gård nr 109, men avled redan påföljande år, av bröstfeber.

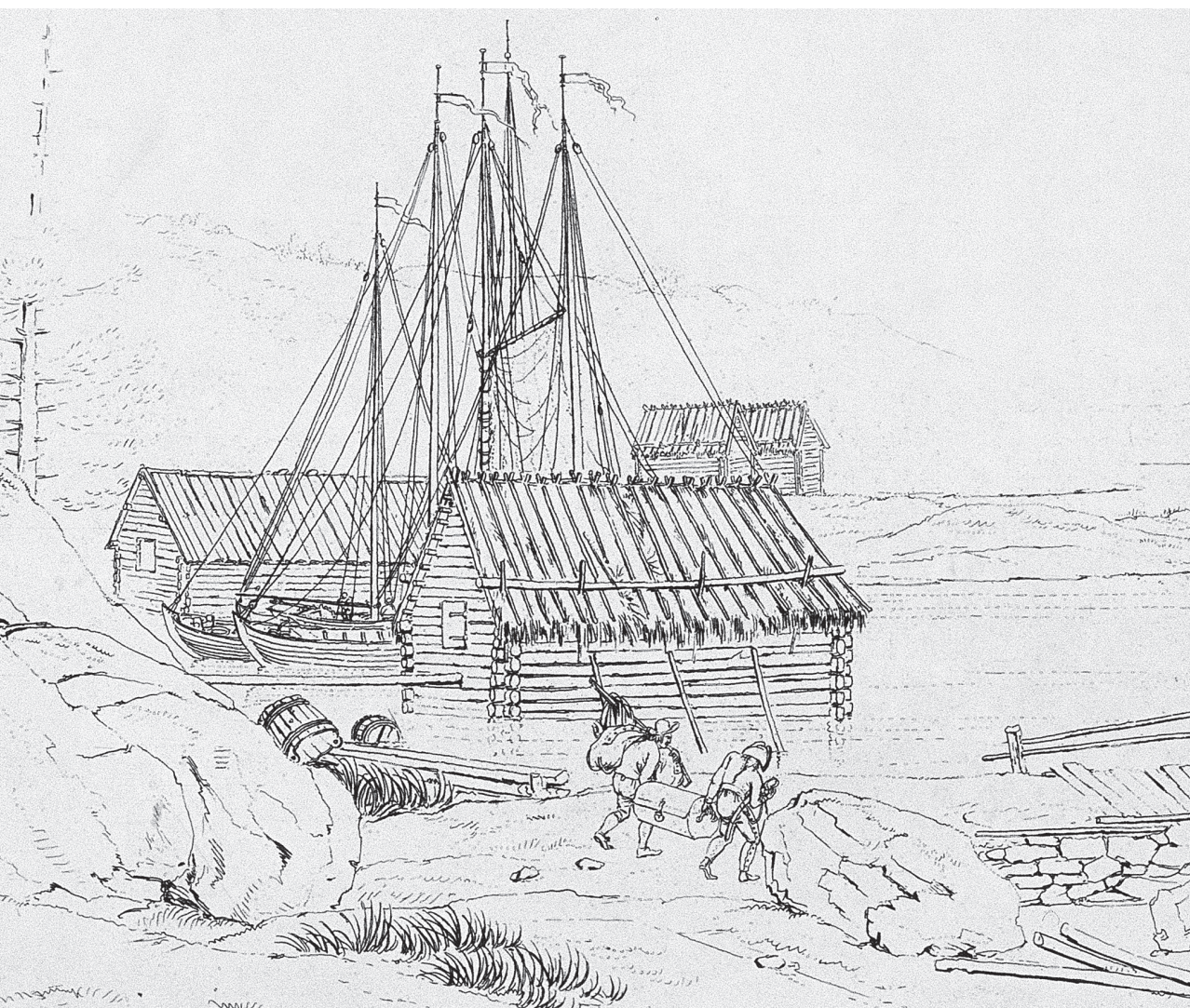
Gift 3 febr 1751 i Lemland sn med *Hedvig Elisabet Uldin*,¹⁵ född i Lemland sn, döpt 2 febr 1730, dotter till landsfiskalen och bonden Anders Uldin och Maria Kristina Eklund i Granboda. Enligt faderns bouppteckning 1770 bodde hon vid Långholms tull i Stockholm. I samma års mantalslängd återfinns hon ensam (utan barn) i Maria församling, kvarteret Kaninen och gård nr 109 med noteringen att hon levde »uti sjukligt tillstånd» och bodde »utan hushyra». Hon

¹² Skogsjö 2003, familj 2253.

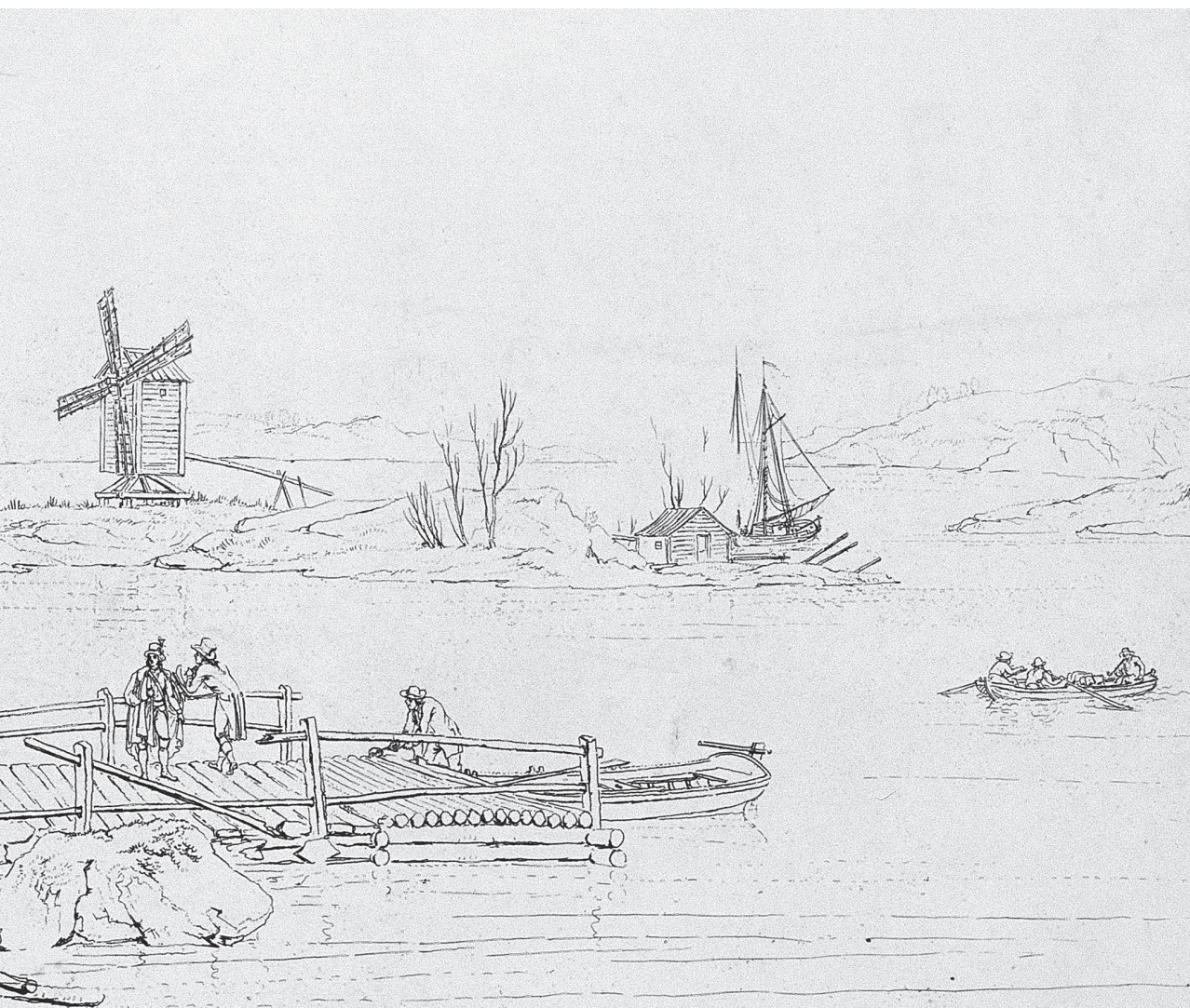
¹³ Om släkten Flodin, se »Den åländska släkten Flodin» av Rudolf Rosenberg, tryckt i: *Genos* 1979, sid 120–131. Se också Skogsjö 2001, familj 1190 och 1191.

¹⁴ Skogsjö 2005, familj 666.

¹⁵ Skogsjö 2005, familj 593.

Postbryggan i Bomarsund på Åland en somardag 1798, skildrad i en aldrig färglagd konturetsning av fransmannen Louis Belanger under en resa från Sankt Petersburg till Stockholm. Familjen Mörks gård i Bomarsund låg inte långt från postbryggan, bara något hundratal meter bakom platsen ovan. Mitt i bilden ser vi postbryggan där en postbåt just lagt till och en annan är på ingående. Båtarna gick i trafik mellan bryggan på bilden och postbryggan i Vargata by på andra sidan Vargatafjärden, en halvmil bort. På bryggan står två förnåma herrar varav den ena skissar på ett papper. Det torde vara Belanger själv tillsammans med sin rike gynnare, greve Saint Mory, en fransk turist som följde med på resan. På väg mot bryggan kommer två män som kånkar på en låst koffert och en stor säck. Den ene är klädd i uniform och bär sabel. Det måste vara postiljonen – han hette Anders Lindholm vid denna tid och bodde i den närbelägna byn Finby – och

hans medhjälpare som bär ner posten till den annalkande båten. Bara några år tidigare hade sysslan som postiljon innehafts av Johan Fredrik Mörk, familj 5, som sedan bytte karriär och blev kronolänsman. En anledning till att familjen Mörk byggde en ny gård vid Bomarsund var säkert att familjen från slutet av 1730-talet till omkring 1791 upprätthöll postiljonssysslan, vilket innebar att de ansvarade för posttransporterna mellan Sverige och Finland på den mycket besvärliga etappen genom den åländska skärgården. Udden mitt i bilden med väderkvarnen finns inte i verkligheten utan torde vara en annan udde längre söderut, som flyttats av konstnären för att förbättra kompositionen. Om det stämmer bör väderkvarnen höra till familjen Mörks gård. Detta är för övrigt den äldsta kända avbildningen av en åländsk väderkvarn. Bilden ingår i Ålandsbankens samlingar, Mariehamn, reprofoto Kjell Söderlund.

återvände senare till Åland och bodde omkring 1780 som änka i Granboda (kallas då Hedvig Mörk). Vidare öden okända.

Barn:¹⁶

Adolf Fredrik Mörk, född 16 nov 1752 i Granboda, död där, begravd 27 dec 1752.

Maria Sofia Mörk, född 9 febr 1754 i Granboda, död 26 juni 1757 i Stockholm (Adolf Fredrik). Bland hennes faddrar fanns »madam Sofia von Plater», som ska ha varit hennes åttioåriga mormorsmor (nämns som morfaderens svärmor i kyrkboken).

Anders Mörk, troligen född omkring 1755.

Nils Mörk, född 1756, okänt var, död 28 juli 1757 i Stockholm (Adolf Fredrik).

Maria Kristina Mörk, född 5 aug 1757 i Stockholm (Adolf Fredrik), död 4 nov 1757 i Stockholm (Johannes). Bland hennes faddrar fanns mormodern, landsfiskalen Anders Uldins hustru Maria Kristina Eklund.

Kristofer Mörk, född 20 mars 1759 i Stockholm (Jakob och Johannes).

Hedvig Sofia Mörk, född 17 okt 1760 i Stockholm (Adolf Fredrik).

Brita Kristina Mörk, född 15 maj 1764 i Stockholm (Maria).

F A M I L J 4

Johan Anund¹⁷ **Mörk** (från familj 1),¹⁸ född 10 febr 1739 i Vivastby, Sund sn, död i oktober 1779. Kofferdisjöman, bosatt i Stockholm.

Han flyttade från Åland till Stockholm, där han prövade flera olika yrken. Vid vigseln 1761 var han sidenvävarlärning, när äldste sonen föddes 1763 besökare (tullanställd) och när yngre sonen föddes 1769 extra vedkrönare. Senare bytte han bana på nytt och blev sjöman inom handelsflottan (kofferdisjöman). Enligt bouppteckningen avled han under en resa till Amerika. Bland hans efterlämnade tillgångar fanns en försäkrad gård belägen på Norrmalm i Adolf Fredriks församling, vid tvärgränden från Norrtullsgatan nedanför observatoriet.

Gift 31 maj 1761 i Stockholm (Adolf Fredrik)¹⁹ med *Maria Kristina Hengren*, född 1727, död

¹⁶ Dödboken anger att han efterlämnade tre barn. Tyvärr finns ingen bouppteckning bevarad efter honom som kan berätta vilka detta var. Enligt 1760 års mantalslängd hade han två söner, 8 och 1 år gamla. Den yngre måste vara Kristofer, medan den äldre bör vara en i övrigt okänd son Anders som omtalas i 1765 års husförhörslängd. Familjen flyttade från Lemland omkring 1754 och förefaller ha anlänt till Stockholm först omkring 1756. Var den vistades däremellan är okänt, men tydligen föddes ett par barn då (förutom sonen Anders också sonen Nils). Av de fyra barnen Anders, Kristofer, Hedvig Sofia och Brita Kristina har tydligen tre överlevt fadern. Barnens vidare öden är okända; modern nämns ensam i 1770 års mantalslängd.

¹⁷ I Sunds födelsebok noterad som »Jananon», vilket tyder på att prästen inte har förstått vad föräldrarna önskade att sonen skulle heta; troligen har de sagt »Jan Anund». I Klara församlings vigselbok, där lysningen är noterad den 11 maj 1761, nämns han som Johan Anund. Men för det mesta kallas han endast Johan som helt tydligt var tilltalsnamnet.

¹⁸ Att Johan Anund Mörk i Stockholm, död 1779, är identisk med den »Jananon» Mörk som föddes 1739 i Sund framgår – förutom av det ovanliga namnet – av att han intygade systern Beatas hinderlöshet när hon 1761 gifte sig i Stockholm.

¹⁹ I Adolf Fredriks vigselbok nämns han som sidenvävaren Johan Mörk, men i lysningsnotisen i Klara församling den 11 maj 1761 omtalas han som sidenvävarlärningen Johan Anund Mörk.

10 jan 1787 i Stockholm (Adolf Fredrik). Hon hade tidigare varit gift med segelduksvävaren Erik Åkerlund.

Barn:²⁰

Karl Fredrik Mörk, född 26 nov 1763 i Stockholm (Adolf Fredrik). Han var 1787 sadelmakargesäll och vistades i Linköping. Vidare öden okända.

Gustav Mörk, född 21 febr 1769 i Stockholm (Adolf Fredrik). Han var 1787 sadelmakarlärling i Stockholm hos sadelmakaren Norgren. Vidare öden okända.

FAMILJ 5

Johan Fredrik Mörk (från familj 2), född 28 mars 1758 i Bomarsund, Sund sn, död 6 juli 1812 i Vivastby, Sund sn (av stenpassion). Postiljon, kronolänsman och expeditiionsbefallningsman, bosatt först i Bomarsund och senare på hemmanet Vivastby nr 2, Mörkens.

Han efterträdde fadern som postiljon och blev senare kronolänsman i Sund – tjänstgjorde som sådan åren 1791–1807²¹ – och tituleras från början av 1800-talet expeditiionsbefallningsman eller expeditiionsfogde. Johan Fredrik Mörk bodde först på gården i Bomarsund, som fadern anlagt, medan landbönder brukade familjens stora hemman i byn Vivastby några kilometer därifrån, men 1807 valde han att flytta till gården i Vivastby samtidigt som sonen Johan Fredrik Mörk tog över gården i Bomarsund. Familjen förlorade bägge gårdarna när den ryska militären exproprierade ett stort område i östra Sund för att kunna börja anlägga det som skulle bli Bomarsunds fästning. Det skedde omkring 1812, ungefär samtidigt som Johan Fredrik Mörk avled. I gengäld fick familjen mark från Haga kungsgård och den nya gården kom att benämnas Haga nr 7, Mörkens. Änkan Kristina Tengström flyttade dit hösten 1812 och skrevs som bonde på halva hemmanet och hennes styvson Johan Fredrik Mörk flyttade dit hösten 1813 med sin familj och blev bonde på andra halvan. – Gården i Vivastby var först ett kronohemman, men Johan Fredrik Mörk skattköpte gården den 6 mars 1793 för 41 riksdaler, 8 skillingar och 3 runstycken, enligt 1795 års jordebok.

Gift 1:o 20 okt 1782 i Sund sn med *Anna Grönlund*, född 1755, död 27 nov 1808 i Vivastby (av slag). Hennes ursprung är okänt (vid vigseln nämns hon som »hushållerska»).²²

Gift 2:o 21 jan 1810 i Sund sn med *Kristina Tengström*, född 24 sept 1785 i Tängsöda, Saltvik sn, död 30 aug 1854 i Liby, Saltvik sn (av kolera), dotter till bonden Johan Persson och hans hustru Stina Eriksdotter på hemmanet Tängsöda nr 2, Mellangård. Kristina Tengströms tid på den nya gården i Haga blev kort. Hon flyttade till Liby i samband med att hon gifte om sig den 17 febr 1814 i Saltvik sn med Anders Daniel Hagström,²³ född 4 okt 1784 i Liby, död där 6

²⁰ I bouppteckningarna efter såväl fadern (26 aug 1786) som modern (16 mars 1787) omtalas sönerna som sadelmakargesäll i Linköping respektive sadelmakarlärling i Stockholm. Yngre sonen var omyndig och saknade släktingar på fädernesidan, enligt bouppteckningarna. Tydligt hade familjen inte längre någon kontakt med Johan Mörks släkt.

²¹ Walta 2005, sid. 336.

²² Walta 2005, sid. 336, uppger att hon var född 1753 i Finström sn, Åland, och dotter till båtsmannen Olof Grönlund och hans hustru Brita Eriksdotter. Men deras dotter Anna Olofsdotter, som enligt kyrkböckerna var född 6 febr 1753 i Ämnäs, Finström sn, levde ogift ännu på 1780-talet hos äldre systemen Greta Olofsdotter i Brantsböle, Finström sn, och flyttade omkring 1790 därifrån till Labbnäs, Geta sn, vilket betyder att hon inte kan vara identisk med Johan Fredrik Mörks hustru i Bomarsund.

²³ Om honom se Mörn 1977, sid. 44 ff.

juli 1833, possessionat på enstaka hemmanet Liby och tidigare postmästare vid postkontoret i Kastelholm.

Barn i första giftet:

Josias Mörk, född 29 juni 1783, se familj 6.

Anna Maria Mörk, född 3 dec 1784 i Bomarsund, död 1808/12.²⁴ Flyttade 1807 från föräldrahemmet i Bomarsund till Stockholm.

Beata Katarina Mörk, född 29 april 1786 i Bomarsund, död ung.

Johan Fredrik Mörk, född 15 sept 1787, se familj 7.

Beata Katarina Mörk, född 30 maj 1791 i Bomarsund, död där 6 sept 1791.

Fredrika Charlotta Mörk, född 16 april 1796 i Bomarsund, död 30 okt 1880 i Liby, Saltvik sn. Gyrid Högman (1990) skriver om henne i »Den åländska kvinnans historia 1700–1950» (sid. 60):²⁵ Under den första kaotiska tiden efter kriget (1808–09) var general Nikolaj Demidoff överbefälhavare på Åland. Då han i november 1809 lämnade Åland medföljde en trettonårig åländsk flicka, Fredrika Charlotta Mörk. Hennes mor var död och fadern omgift. Sämjan var kanske inte den allra bästa mellan Fredrika Charlotta och styvmodern Kristina. Under vistelsen på Åland höll general Demidoff flera baler, bland annat på Saltviks prästgård. Vid en av dessa var Fredrika Charlotta Mörk närvarande och den femtioåriga generalen blev häftigt förälskad i den unga flickan, som lär ha varit en skönhet. General Demidoff övertalade länsman Mörk att överlämna dottern i hans vård och lovade att på bästa sätt sörja för hennes framtid. Flickan ville på inga villkor följa med generalen till Åbo, men en trettonårig flickas vilja hade föga betydelse under början av 1800-talet och hon fick finna sig i att bli generalens fånge. Under vistelsen i Åbo genomgick hon skriftskola och blev konfirmerad. Efter fem år som burfågel hos generalen började flickan umgås med flyktplaner. År 1814 gjorde hon ett misslyckat flyktförsök, men senare samma år blev hon fri efter hjälp av landshövding Troil. Efter befrielsen ingick hon äktenskap med Berndt Tocklin, men lyckan varade inte länge eftersom maken avled år 1815. Fredrika Charlotta gifte om sig med Johan Jacob Tudéer, men detta äktenskap blev mycket olyckligt och slutade med skilsmässa år 1825. Tre år senare ingick hon äktenskap för tredje gången med assessor Ivan Kunitzin och paret bosatte sig i Sankt Petersburg. Efter makens död år 1848 flyttade Fredrika Charlotta Kunitzin hem till Åland och bodde på Liby gård i Saltvik. Den ryska staten betalade en ytterst liten pension till tjänstemansänkorna och hon levde under fattiga omständigheter till sin död. Fredrika Charlotta Kunitzins levnadsöde har i romanform beskrivits av Ingunn Grönstrand.²⁶ Gift 1:o 30 okt 1814 i Sund sn med *Berndt Vilhelm Tocklin*, född 1790, död 28 aug 1815 i Björneborg (av lungsot), handelsbokhållare, bosatt i Björneborg. Gift 2:o 16 febr 1817(–1825) i Björneborgs stadsförsamling med *Johan Jacob Tudéer*, borgare i Björneborg. Gift 3:o 1828 i Sankt Petersburg med *Ivan Kunitzin*, död 1848 i Sankt Petersburg, assessor, bosatt i Sankt Petersburg.

Barn i andra giftet:

Anna Ulrika Mörk, född 5 maj 1810 i Vivastby, död där 6 maj 1810.

Kristina Mörk, född 13 juli 1811 i Vivastby, död 1882 i Viborg. Efter makens död återvände

²⁴ Hon levde 1808 enligt farfaderns bouppteckning, men var tydligen död 1812, eftersom hon inte nämns bland barnen i faderns bouppteckning.

²⁵ Ytterligare uppgifter om henne finns i Mörn 1977, sid. 130 ff.

²⁶ Som källor för dessa uppgifter anges H. Westermarck, *Finsk Tidskrift* 1894, sid. 337–353, samt H.S. Tamelander arkiv, del D, Christina Schischkowskis brevsamling, Ålands landshapsarkiv. Romanen som skildrar Fredrika Charlottas livsöde heter *Generalens fånge. En ålandsflickas roman* och utgavs första gången 1949 i Åbo på Bro förlag.

hon 1856 till Åland och enligt en förteckning som kronofogden lät upprätta 1859 över militärfamiljer på Åland bodde hon då som änka i Liby, Saltvik sn, med fyra oförsörjda barn, men snart flyttade hon tillbaka till det finländska fastlandet. Hennes liv tecknas i artikeln »Kristina Schischkowskij – åländska i österled» av Gyrid Högman.²⁷ Gift 28 aug 1836 i Saltvik sn²⁸ med *Karl Schiskoffskij*, död 29 okt 1855, stabskapten vid Bomarsunds garnison och arrestantkommandot till 1848, chef för gränsposteringen i Eckerö 1848–51, bodde utan tjänst på Liby 1851–54, förflyttad till Villmanstrand 1854 och sedermera till Tavastehus. Schiskoffskij var katolik och bördig från Polen.²⁹

FAMILJ 6

Josias Mörk (från familj 5), född 29 juni 1783 i Bomarsund, Sund sn, död 3 nov 1835 i Brändbolstad, Sund sn (av bröstsjuka). Tingsskrivare och bonde på hemmanet Brändbolstad nr 1, Östergård.

Vid vigseln 1805 och när de äldre barnen föddes var han vice länsman, på 1810-talet och senare nämns han som skrivare eller tingsskrivare och i bouppteckningen tituleras han tingsnotarie. Han bodde först med familjen i hustruns föräldrahem i Brändbolstad, men flyttade omkring 1814 till Saltvik sn och var bonde på en del av hemmanet Haga nr 7, Mörkens (tydligt brukade han gården tillsammans med brodern Johan Fredrik Mörk), men återvände 1816 till hustruns föräldrahem i Brändbolstad. Några år på 1820-talet bodde makarna åter i Haga, medan barnen »kvarstannade hos morfar och mormor» i Brändbolstad, noterade prästen i kyrkboken. Josias Mörk och hustrun återvände 1826 till Brändbolstad och övertog hennes hemgård efter svärföräldrarna. Men äktenskapet var tydligen problematiskt; Josias och hustrun erhöi den 6 augusti 1829 »första varningsgraden för missämja», enligt kyrkboken.

Gift 25 mars 1805 i Sund sn med *Anna Stina Johansdotter*, född 1 maj 1784 i Brändbolstad, död där 3 maj 1832 (av lungot), dotter till bonden och nämndemannen Johan Olofsson och hans hustru Stina Alexandersdotter på hemmanet Brändbolstad nr 1, Östergård.³⁰

Barn:

Anna Sofia Mörk, född 5 juni 1805 i Brändbolstad, död där 31 juli 1807 (av älta).

Kristina Ulrika Mörk, född 8 maj 1807 i Brändbolstad, död där 10 juni 1807.

Johan Gustav Mörk, född 1 okt 1808, se familj 8.

Alexander Mörk, född 24 mars 1815, se familj 9.

Ulrik Mörk, född 2 nov 1817, se familj 10.

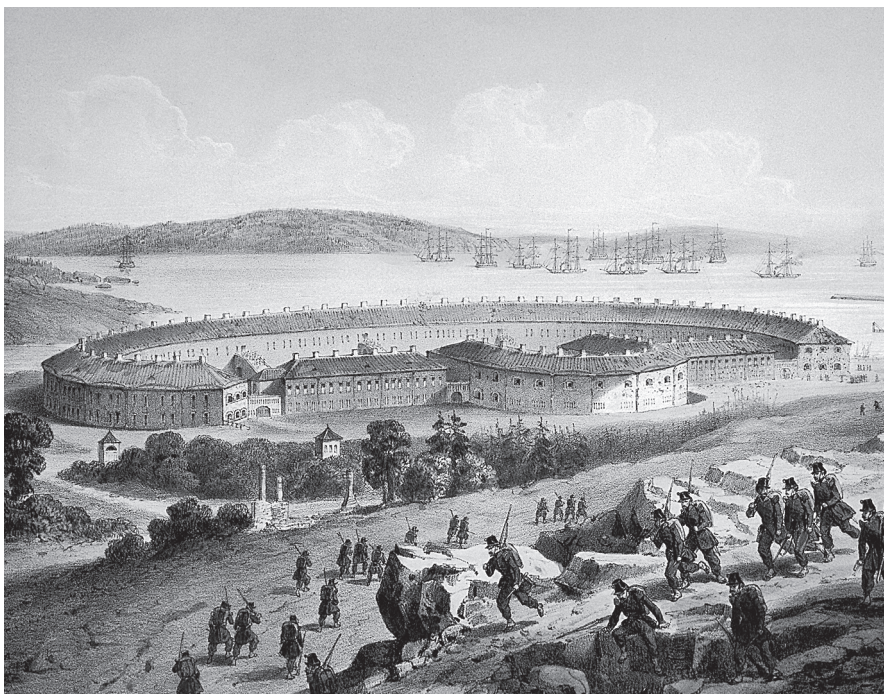
Karl Fredrik Mörk, född 5 juni 1822 i Haga, död där 13 sept 1822.

²⁷ Tryckt i *Sanct Olof 1988. Årsbok för de åländska församlingarna*, sid. 97–103.

²⁸ I äktenskapet föddes sju barn, varav fem nådde vuxen ålder. Äldsta dottern *Antonina* (ej Antonia) *Kristina Charlotta Schiskoffskij*, född 14 juli 1838 i Hammarland sn på Åland och död 28 dec 1874, gifte sig 1854 med löjtnanten Otto Alexander Uggla (1819–77) från vilken hon skilde sig 1871, se vidare Elgenstierna 1925–36, del VIII, sp. 430a.

²⁹ Enligt Mörn 1977, sid. 131, var kapten Schiskoffskij (Schiskowski) polsk adelsman och hans namn skrevs ursprungligen Karol Szyszkowski. Uppgifterna om hans karriär hämtade ur manuskriptet »Ett persongalleri ur Bomarsunds fästnings och Skarpans 1830–50-talshistoria, preliminärt sammanställt av H.S. Tamelander 1981», som förvaras i H.S. Tamelanders samling, volym 7: Bomarsund, Ålands landskapsarkiv, Mariehamn.

³⁰ Skogsjö 2003, familj 104.

Bomarsunds fästning stormades och intogs i augusti 1854 av franska och brittiska trupper, varefter den sprängdes. Av huvudfästet (bilden) återstår i dag bara ruiner av en del av murarna. Familjen Mörks gård låg fram till omkring 1812 just där huvudfästet senare byggdes. Bryggan som ses på bilden några sidor längre fram finns fortfarande kvar – fast ombyggd till ångbåtsbrygga – strax utanför bildens vänsterkant. På bilden ser vi franska trupper skynda fram strax efter kapitulationen. Litografi i A. Lourde-Laplace's »Bomarsund. Album des Opérations du Siège 1854«.

FAMILJ 7

Johan Fredrik Mörk (från familj 5), född 15 sept 1787 i Bomarsund, Sund sn, död 17 juni 1865 i Haga, Saltvik sn, Åland. Bonde på hemmanet Haga nr 7, Mörkens.

Han bodde de första åren efter giftermålet i Bomarsund (nämnd 1808 som landbonde och 1810 som arrendator; sannolikt var fadern gårdens formella ägare). När Bomarsunds fästning började anläggas omkring 1812 tvångsförflyttades familjen. I gengäld fick Johan Fredrik Mörk mark från Haga kungsgård i Saltviks socken och den nya gården kom att benämnas Haga nr 7, Mörkens. Han flyttade dit hösten 1813 med familjen och brukade halva gården (andra halvan innehades av styvmmodern, änkan Kristina Tengström). – Johan Fredrik Mörk blev 1834 bötfälld andra gången för fylleri, enligt en anteckning i kyrkboken, och på ålderdomen var han ställd under förmyndare. Gården i Haga brukades då av en landbonde.

Gift 21 jan 1808 i Sund sn med *Lisa Eriksdotter*, född 24 nov 1786 i Mångstekta, Sund sn,

död 12 nov 1862 i Haga, dotter till bonden Erik Eriksson och hans hustru Lisa Eriksdotter på hemmanet Mångstekta nr 7, Gästgivars.³¹

Barn:

Johan Fredrik Mörk, född 17 juli 1808 i Bomarsund, död där 19 okt 1808.

Fredrika Charlotta Mörk, född 17 april 1810 i Bomarsund. Hon flyttade 1832 från föräldrarna i Haga, okänt varthän (hon har inte påträffats i Saltviks utflyttningslängd). Son utom äkten-skap: Fredrik Konstantin, född 17 dec 1831 i Haga, död där 17 febr 1832.

Johan Ulrik Mörk, född 25 nov 1811 i Bomarsund, död där 1 aug 1812.

Serafia Elisabet Mörk, född 2 mars 1823 i Haga, död där 3 mars 1891. Hon flyttade 1842 från föräldrahemmet i Haga till Sankt Petersburg och 1845 i samband med giftermålet till fästnings-samhället Skarpans, Sund sn, och hösten 1854 (efter Bomarsunds fästnings fall) därifrån till Åbo. Senare återvände hon till Åland och tog över hemgården i Haga. Gift 1:o (lysning 1845 i Skarpans) med *Grigori Schipko*, död ca 1859, underofficer vid 10:e finska linjebataljonen, bo-satt i Skarpans, och senare vaktkarl vid militärmagasinet i Skarpans. Eftersom han anges vara katolik var han säkerligen från Polen (katolikerna i Skarpans var nästan alla polacker). Gift 2:o 26 juli 1861 i Saltvik sn med *Gustav Nordqvist*, född 3 okt 1836 i Toböle, Saltvik sn, död 28 jan 1869 i Haga (av slag), bonde på hemmanet Haga nr 7, Mörkens, son till torparen Johan Petter Nordqvist och hans hustru Anna Stina Jansdotter i Toböle.

F A M I L J 8

Johan Gustav Mörk (från familj 6), född 1 okt 1808 i Brändbolstad, Sund sn, död 27 nov 1857 i Strömbolstad, Sund sn. Torpare i Strömbolstad.

Han var åren omkring 1830 landbonde i Andersböle, Jomala sn, Åland, och flyttade 1837 med familjen från Jomala sn till hemgården Brändbolstad nr 1, Östergård. Men redan året därpå, 1838, sålde han gården, och på 1840-talet var Johan Gustav Mörk statorpare i Strömbolstad. Vid sin död kallas han torpare. – Johan Gustav Mörk var ofta i klammeri med rättvisan: Pliktat för fylleri och sabbatsbrott i Jomala 1837, bötfälld för snatteri och dömd till enskild skrift och avlösnings enligt Åbo hovrätts utslag 12 juli 1839, pliktat för okväde 1839 och 1848 för obehörigt förhållande inför rätta. Dessutom undergick han 1845 första varningsgraden för missämja med sin hustru.³²

Gift 31 okt 1828 i Jomala sn med *Anna Lisa Eriksdotter*, född 11 sept 1794 i Jomala sn, död 7 aug 1853 i Strömbolstad (av lungshot).

Barn:

Karl Gustav Mörk, född 22 aug 1827, se familj 11.

Stina Lisa Mörk, född 30 dec 1828 i Andersböle, Jomala sn, död 3 juni 1911 i Brändbolstad. Hon bodde omkring 1870 som inhyses kvinnsperson under Strömbolstad nr 3, Östergård, och senare som inhyses under Brändbolstad nr 3, Västergård. Ogift. Utomäktenskaplig son: Johan Edvard, född 14 febr 1852 i Strömbolstad, död där 7 dec 1864 (drunknad).

³¹ Skogsjö 2003, familj 2095.

³² Skogsjö 2003, familj 2534.

FAMILJ 9

Alexander Mörk³³ (från familj 6), född 24 mars 1815 i Haga, Saltvik sn, död 20 juni 1850 i Björneborgs stad (av vattusot). Guld- och silverarbetare, bosatt i Björneborgs stad.

Flyttade 1833 från föräldrahemmet i Brändbolstad till Åbo och senare till Björneborg.

Gift 1:o 18 dec 1842 i Björneborgs stad med *Eva Kristina Lindqvist*, född 1823, död 4 febr 1844 i Björneborgs stad (av barnsbörd).

Gift 2:o 15 nov 1846 i Nystad med *Stina Fredrika Holm*, född ca 1827, död ca 1855. Hon gifte om sig omkring 1852 med guldsmedslärlingen August Wiman i Björneborg och avled omkring 1855, varpå Wiman gifte om sig den 7 juni 1856 i Björneborg med arbetskarlsdottern Maria Lovisa Nordling.

Barn i första giftet:

Amalia Evelina Mörk, född 20 jan 1844 i Björneborgs stad, död där 25 juni 1844.

FAMILJ 10

Ulrik Mörk (från familj 6), född 2 nov 1817 i Brändbolstad, Sund sn, död där 1 sept 1868 (av kräfta). Bonde på hemmanet Brändbolstad nr 3, Västergård.

Han var 1838–41 landbonde på hemmanet Björby nr 2, Sund sn, men flyttade 1841 därifrån och blev bonde på hemmanet Brändbolstad nr 3, Västergård. – Han pliktade för fylleri 1836 i Saltvik och 1840 i Sund, för åverkan 1845, för brännvinsutminuterings 1847 samt för brott mot legohjonsstadgan 1848 och 1849.

Gift 20 jan 1838 i Sund sn med *Juliana Kristina Larsdotter*, född 2 febr 1814 i Lappböle, Sund sn, död 22 febr 1902 i Mariehamn (skriven i Brändbolstad), utomäktenskaplig dotter till pigan Stina Eriksdotter som var född 1780 i Vivastby, Sund sn, och dog 1846 på socknens fattighus.³⁴

Barn:

Sofia Ulrika Mörk, född 25 jan 1838 i Prästgården, Sund sn. Flyttade 1916 som änka från Långbergsöda, Saltvik sn, till Houtskär sn, Åboland (dit en dotter hade flyttat 1895). Sofia Ulrika Mörk blev enligt kyrkboken den 9 aug (utan angivet årtal, men troligen omkring 1880) tillsammans med en dotter bötfärd i Åbo för snatteri. Gift 5 okt 1862 i Sund sn med *Johan Petter Österlund*, född 1 dec 1831 i Kumlinge, Kumlinge sn, Åland, död 14 mars 1899 i Långbergsöda (begick självmord genom att hänga sig), bonde på hemmanet Långbergsöda nr 4, Norrgård, son till häradsdomaren och bonden Henrik Johansson och hans hustru Greta Henriksdotter på hemmanet Kumlinge nr 12, Perhindersas.³⁵ I samband med giftermålet 1862 flyttade Österlund från Kumlinge sn till hustruns hemgård i Brändbolstad och 1871 därifrån med familjen till Saltvik sn och blev bonde i Långbergsöda.

*Kristina Vilhelmina*³⁶ *Mörk*, född 20 dec 1845 i Brändbolstad. Linnestrykerska, bosatt i Stockholm. Flyttade omkring 1876 till Stockholm och var åtminstone 1878–84 bosatt på Södermalm och arbetade som linnestrykerska, men återvände sedan till Åland och gifte sig.

³³ Alla uppgifter om honom efter att han flyttat från Åland är hämtade från databasen HisKi på Internet (www.genealogia.fi), utgiven av Genealogiska Samfundet i Helsingfors.

³⁴ Skogsjö 2003, familj 2946.

³⁵ Skogsjö 1997, familj 732.

³⁶ Hon kallas senare i livet ofta Katarina Vilhelmina, men i födelseboken och i faderns bouppteckning är hon noterad som Kristina Vilhelmina.

Gift 5 juni 1887 i Mariehamn med änklungen *Isak Nordström*, född ca 1828, smed, bosatt i Mariehamn.

Johan Ulrik Blomqvist, född 16 dec 1850 i Brändbolstad. Sjöman. Han bodde på 1870-talet i föräldrahemmet i Brändbolstad (kallas då Johan Ulrik Blomqvist). På 1890-talet noterade prästen: »borta i många år».

FAMILJ 11

Karl Gustav Mörk (från familj 8), född 22 aug 1827 i Andersböle, Jomala sn, död 24 aug 1854 i Haraldsby, Saltvik sn (av kolera). Torpare under Strömbolstad nr 3, Östergård, Sund sn, och senare i Haraldsby.

Han flyttade i mars 1851 med familjen från Strömbolstad, där han varit torpare under hemmanet nr 3, Östergård, till Saltvik sn och blev torpare i Haraldsby. Men av okänd anledning lät han aldrig skriva sig i Saltvik sn; hans dödsnotis finns visserligen noterad i Saltviks dödbok, men han anges där vara ett »främmande lik» och hemmahörande i Sund. Först hösten 1854, efter hans död, är änkan och dottern noterade som inflyttade till Haraldsby, men att också Karl Gustav Mörk var bosatt där framgår både av moderns bouppteckning 1853 och hans egen bouppteckning, upprättad den 15 nov 1854; i bägge nämns han som torpare i Haraldsby. – Karl Gustav Mörk »besväras av öppet sår i vänstra smalbenet», noterade prästen i kyrkboken omkring 1845. Han dog i den koleraepidemi som härjade på Åland sommaren 1854 i samband med att Bomarsunds fästning erövrades av franska och engelska styrkor under det pågående Krimkriget; smittan hade kommit till landskapet med krigsfolket.

Gift 4 febr 1849 i Saltvik sn med *Greta Lisa Mattsdotter*, född 19 okt 1822 i Haraldsby, död där 9 okt 1864 (i barnsöd), dotter till bonden Mats Mattsson och hans hustru Maria Lisa Persdotter i Haraldsby nr 1, Mellangård. Greta Lisa Mattsdotter gifte om sig den 4 jan 1857 i Saltvik sn med Anders Westerlund,³⁷ född 16 sept 1827 i Klemetsby, Lumparland sn, död 14 okt 1864 i Haraldsby (av blodstörtning), torpare i Haraldsby.

Barn:

Amalia Amanda Karlsdotter, född 12 febr 1849 i Haraldsby, död 22 aug 1889 i Toböle, Saltvik sn (av tyfus). Gift 6 febr 1870 i Saltvik sn med *Axel Nordqvist*, född 14 jan 1844 i Toböle, död där 11 dec 1925, torpare i Strömma, Saltvik sn, och från 1878 på torpet Ramsdal under Toböle nr 2, Norrgård, son till torparen Johan Petter Nordqvist och hans hustru Anna Stina Jansdotter i Toböle. Axel Nordqvist gifte om sig den 26 juli 1891 med Edla Maria Samuelsdotter, född 25 aug 1863 i Åsgårda, Saltvik sn, död där 19 dec 1931.

Kristina Vilhelmina Mörk, född 21 jan 1852 i Haraldsby, död där 10 okt 1852.

Källor och litteratur

Otryckta

I första hand har uppgifter hämtats ur församlingarnas kyrkböcker (främst Sund, Saltvik, Lemland på Åland, Lohärad i Uppland samt Adolf Fredrik, Klara och Maria i Stockholm). Framför allt de åländska kyrkböckerna har penetrerats noggrant. Så långt det har varit möjligt har uppgifterna kontrollerats i originalkällorna (födelse-, vigsel- och dödböcker samt husförhörslängder och flyttningslängder), men i en del fall har detta inte varit möjligt; då har de i

³⁷ Hans härkomst redovisas i Skogsjö 1995 med början på familj 13.

stället hämtats från databasen HisKi på Internet (www.genealogia.fi), utgiven av Genealogiska Samfundet i Finland. Detta gäller särskilt församlingar på finländska fastlandet. För uppgifter hämtade ur kyrkböckerna har vanligtvis inga närmare källhänvisningar angivits, eftersom de ändå torde vara relativt enkla att återfinna för den som så önskar. När uppgifter hämtats ur andra källor, som exempelvis bouppteckningar och mantalslängder, framgår detta av texten.

Tryckta

- Elgenstierna, Gustaf 1925–36: *Den introducerade svenska adelns ättartavlor*. Stockholm.
- Hazelius, Fritjof 1922: *Louis Belanger och hans Voyage pittoresque de la Suède*. Lund.
- Högman, Gyrid 1988: »Kristina Schischkowskij – åländska i österled», tryckt i: *Sanct Olof* 1988. Årsbok för de åländska församlingarna, sid. 97–103. Mariehamn.
- Högman, Gyrid 1990: *Den åländska kvinnans historia 1700–1950*. Mariehamn.
- Mörn, Paul 1977: *Liby hemman i Saltvik. En gårdskrönika*. Mariehamn.
- Pipping, Gunnar, Sidenbladh, Elis & Elfström, Erik 1995: *Urmakare och klockor i Sverige och Finland*. Stockholm.
- Robins, Graham, Skogsjö, Håkan & Örjans, Jerker 2004: *Bomarsund. Det ryska imperiets utpost i väster*. Mariehamn.
- Skogsjö, Håkan 1995: *Familjer och gårdar i Lumparland. Från stormaktstid till nutid*. Mariehamn.
- Skogsjö, Håkan 1997: *Familjer och gårdar i Kumlinge. Från stormaktstid till nutid*. Mariehamn.
- Skogsjö, Håkan 2001: *Familjer och gårdar i Vårdö. Från stormaktstid till nutid*. Mariehamn.
- Skogsjö, Håkan 2003: *Familjer och gårdar i Sund. Från stormaktstid till nutid*. Mariehamn.
- Skogsjö, Håkan 2005: *Familjer och gårdar i Lemland. Från stormaktstid till nutid*. Mariehamn.
- Walta, Matti 2005: *Virkamiehiä. Lääninhallinnon virkamiehet 1721–1808*. Skrifter utgivna av Genealogiska Samfundet i Finland 56. Helsingfors.